

Dr. Šaćir Sikirić
(1893 – 22. septembar 1966)
– utemeljitelj moderne
bosanskohercegovačke orijentologije

Ismet Bušatlić

Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Univerzitet u Sarajevu

Sažetak

U povodu godišnjice smrti dr. Šaćira Sikirića, prvog bosanskohercegovačkog orijentologa evropskoga kova, u radu su prikazani njegov život i djelo. Kao dugogodišnji nastavnik orijentalnih jezika, autor udžbenika, rukovodilac obrazovnih ustanova, društveni radnik, pisac i prevodilac ostavio je dubok i neizbrisiv trag u vremenu u kojem je živio, narodu kojem je služio i nauci za kojom je žudio. Rad je podsjećanje na znamenitog Bošnjaka čiji život i književni opus čekaju kao izazov nepristranom istraživaču.

Ključne riječi: Šaćir Sikirić, profesor, direktor, rektor, autor, prevodilac, iranista, arabista i turkolog.

ŠĆIR SIKIRIĆ JE POTEKAO iz patrijarhalne bošnjačke familije. Preci su mu bili muderisi, kadije i šejhovi. Rodio se u selu, rastao u kasabi, školovao u šeheru, vidio sjaj i bijedu velegrada, okusio

slast i čemer evropskih prijestolnica. Živio je u vremenu žestokih sučeljavanja, očima gledao dva svjetska požara, u historiju ispratio po jedno carstvo i kraljevstvo, pragmatično prihvatio narodnu vlast koja mu je zatvorila Višu islamsku šerijatsko-teološku školu u kojoj je radio i kojom je upravljao, ukinula šerijatske sudove za koje je kadar pripremao, zabranila rad tekija u kojima je kao šejh djelovao, ženi i kćerima mu skinula zar i feredžu, unucima spriječila polazak u mekteb. Svoje obaveze izvršavao je dosljedno, živio je čestito, teškoće podnosio strpljivo.

Djetinjstvo i školovanje

Šaćir Sikirić je rođen 1893. godine, na Oglavku, gdje se prvi nastanio, tekiju osnovao i šejh u njoj bio babinog mu babe babo, šejh Abdurahman Sirrija. Ime je dobio po djedu (šejh Šakir), mekteb pohađao u Fojnici, mjestu službovanja djedovog mu djeda i pradjeda, kadija Mehmeda i Fadlullaha Balte. Otac mu Hamdi-efendija, kome austrougarska administracija prevodi prezime u Sikirić, dobiva službu muallima i doseljava u Sarajevo gdje Šaćir pohađa ruždiju. Od napornog dnevnog rada s djecom otac mu se odmarao u večernjoj halki, u zikru sa odraslima. Tako je mekteb u haremu Kučuk kjatib džamije Nad mlinima počeo da služi i kao nakšibendijska tekija, a njegov muallim kao šejh.

Po završetku ruždije šejhov sin nastavlja školovanje pred šejhom u Gazi Husrev-begovoj hanikah-medresi, koju je tada vodio h. Ahmed-efendija Hadžijamaković. Za vrijeme školovanja u Hanikahu kod Šaćira se javila ljubav prema arapskom jeziku. Zasluge za to pripadaju mladom nastavniku Salim-efendiji Muftiću koji se tek vratio sa studija u Istanbulu i donio svježinu u način poučavanja orijentalnim jezicima.

Iz Hanikah-medrese Šaćir Sikirić kreće stopama svoga uzora i/ili po njegovom nagovoru upisuje Šerijatsku sudačku školu gdje svoje osobito zanimanje, pored arapskog, pokazuje i za perzijski jezik. Čija je to zasluga nije se moglo utvrditi, jer je ovaj jezik u toj školi predavalo više nastavnika, a neki od njih bili su istinski zaljubljenici u perzijsku književnost poput Ahmed-efendije Ribića zvanog "Širazija".

Nakon završetka Šerijatske sudačke škole u Sarajevu 1915. godine, po preporuci direktora škole Muhameda Emina Dizdara, na prijedlog reisul-uleme Mehmeda Džemaluddina Čauševića, Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu šalje ga u Budimpeštu da nastavi studije. Višegodišnji boravak u Budimpešti Šaćir Sikirić je iskoristio da uzme sve

što je tamošnji univerzitet nudio. Imao je sreću da mu predaju poznati evropski orijentalisti s Ignacom Goldziherom na čelu. Studiranje je krunisao doktorskom tezom na temu “Derviskolastorok es szent sirok Boszniaban” uspješno odbranjenom 1923. godine. Po povratku sa studija iz Budimpešte Šaćir Sikirić se posvetio nastavničkom pozivu i ostao mu vjeran do kraja života.

Rad i upravljanje obrazovnim ustanovama

Višedecenijski nastavnički rad dr. Šaćir Sikirić je otpočeo u Šerijatskoj gimnaziji u Sarajevu kao profesor arapskog jezika. Od 12. I 1921. do 21. VI 1923. godine honorarno je predavao turski jezik i logiku na Šerijatskoj sudačkoj školi u koju će kasnije preći kao nastavnik arapskog jezika i upravljati ovom prestižnom obrazovnom ustanovom od 17. I 1929. do 8. IV 1937. godine.

Kada je u jesen 1935. godine otpočela s radom Viša islamska šerijatsko-teološka škola (VIŠT) u Sarajevu dr. Šaćir Sikirić je postavljen za redovnog profesora na ovom najstarijem fakultetu u Bosni i Hercegovini. Pred kraj 1939. godine imenovan je za rektora VIŠT-a i na čelu ovog visokog islamskog učilišta ostao do njegovog zatvaranja 1945. godine kada je umirovljen. Kao nastavnik i direktor Šerijatske sudačke škole u Sarajevu dr. Šaćir Sikirić je honorarno predavao u Gazi Husrev-begovoj medresi od školske 1925/1926. godine. Radio je to bez prekida kao profesor i rektor VIŠT-a, pa nastavio i kao penzioner sve do kraja školske 1948/1949. godine.

Osnivanje Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i Katedre za orijentalne jezike na njemu 1950. godine nije moglo proći bez dr. Šaćira Sikirića. Prihvatio je da predaje arapski i perzijski jezik i svoje ogromno znanje i višegodišnje iskustvo prenosi na prve generacije u Bosni i Hercegovini školovanih orijentalista. Radio je predano i neumorno do posljednjeg časa. Smrt ga je dočekala na povratku iz Teherana sa prvog kongresa iranista 22. septembra 1966. godine. Nakon dženaze-namaza ukopan je pored svojih predaka na Oglavku. Tim povodom napisana su dva osvrta na njegov život i djelo.¹

Prva godišnjica Sikirićeve smrti bila je prilika da se objavi nepot-

¹Hafiz Mahmud Traljić, “Merhum profesor dr. Šaćir Sikirić”, *Glasnik Vrhovnog islamskog starješinstva u SFRJ*, XXIX/1966, br. 11–12, str. 604–606; Sulejman Grozdanić, “In memoriam: Šaćir Sikirić”, *Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu*, IV/1966–1967, str. 413–415.

puna bibliografija njegovih objavljenih radova i prijevoda², a deseta da se pokaže kakvim ga još pamte njegovi savremenici.³ Prilikom proslave tridesetogodišnjice Filozofskog fakulteta u Sarajevu kolege i mlađi saradnici prisjetili su se njegovih zasluga za otvaranje i razvoj Odsjeka za orijentalistiku na ovoj visokoškolskoj ustanovi.⁴ Netačni biografski i nepotpuni bibliografski podaci objavljeni u sličnoj prigodi još tri decenije kasnije pokazali su šta se u kući koju je podizao danas o njemu i njegovom djelu zna.⁵ Skoro pola stoljeća od njegove smrti nije prigoda već dovoljan protok vremena da se život i djelo Šaćira Sikirića kritički propitaju i objektivno vrednuju. Ovaj tekst je poticaj na jedan takav korak.

Javni rad i društveno djelovanje

Član Kurije za izbor kandidata za reisul-ulemu (1930).

Kao vršilac dužnosti direktora Šerijatske sudačke škole u Sarajevu Šaćir Sikirić je bio među onima koji su uputili izraze zahvalnosti kralju Aleksandru, generalu Živkoviću i ministru Srškiću povodom proglašenja Zakona o Islamskoj vjerskoj zajednici Kraljevine Jugoslavije 1930. godine. Po ovom Zakonu, iste godine, bio je član Kurije za izbor kandidata za prvog reisul-ulemu svih muslimana u državi.

U istom svojstvu, početkom 1931. godine, Vrhovno starješinstvo je predložilo Šaćira Sikirića, Derviša M. Korkuta, kustosa Državnog muzeja na Cetinju i Abdulaha Zečevića, vjeroučitelja Muške učiteljske škole u Sarajevu, za članove Glavnog prosvjetnog savjeta koji je usvajao udžbenike vjeronauke i sve školske udžbenike za osnovne i srednje

² M(ahmud), T(raljić), "Objavljeni radovi profesora rahm. dr. Šaćira Sikirića", (Povodom godišnjice smrti), *Glasnik Vrhovnog islamskog starješinstva u SFRJ*, XXX/1967, br. 11–12, str. 545–548.

³ Mahmud Traljić, "Prof. dr Šaćir Sikirić (Povodom desetogodišnjice smrti)", *Takvim za godinu 1977*, Sarajevo, 1976, str. 222–227; Isti tekst s promijenjenom uvodnom rečenicom objavljivan je i kasnije u: Hfz. Mahmud Traljić, "Šakir Sikirić (1893–1966)", *Istaknuti Bošnjaci*, Međunarodna zajednica za pomoć muslimanima Bosne i Hercegovine, Zagreb, 1994; drugo dopunjeno izdanje, El-Kalem, Sarajevo, 1998, str. 301–308.

⁴ Vidi: *Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Spomenica (1950–1980)*, Sarajevo, 1980, str. 135–137.

⁵ Vidi: *Spomenica (1950–2010) Filozofskog fakulteta u Sarajevu*, Sarajevo, 2010, str. 204.

škole prije konačne ministarske sankcije. Od trojice predloženih Vlada je prihvatila samo Šaćira Sikirića, ali ni on nije ušao u uži odbor, pa nije bio u prilici “da blagovremeno skrene pažnju na nepodesno gradivo udžbenika kao poznavalac islamskih propisa i običaja”.⁶

Svjedok jubileja i sudionik važnih događaja svoga vremena Sikirić se oglašavao na njemu svojstven način. Na svečanoj akademiji posvećenoj proslavi Gazi Husrev-begove četiristogodišnjice koja je upriličena u oktobru 1932. godine u Narodnom pozorištu u Sarajevu Šaćir Sikirić je održao zapaženo predavanje koje je kasnije štampano i preštampano.⁷

Šaćir Sikirić je bio jedini predstavnik Islamske zajednice u šestočlanoj stručnoj Komisiji za izradu Uredbe sa zakonskom snagom o Šerijatskoj gimnaziji u Sarajevu i zalagao se za veću ulogu Ulema-medžlisa u prosvjetno-pedagoškoj profilaciji ove škole. To je, pored ostalog, značilo: da se pravila škole koja propisuje ministar prosvjete, donose uz saglasnost Ulema-medžlisa u Sarajevu; da se u slučaju nepopunjavanja internata mogu primati i eksterni učenici; da privremeni nastavni plan i program škole propiše ministar prosvjete, po prijedlogu Nastavničkog vijeća i uz saglasnost Ulema-medžlisa u Sarajevu i da Ulema-medžlis u Sarajevu odobrava internatska školska pravila. U tekst Uredbe, propisane od strane ministra prosvjete 30. 03. 1937. godine uvrštene su gotovo sve njegove primjedbe, što je omogućilo da se čini mnogo više na vjerskom obrazovanju muslimanske mladeži u ovoj školi, nego li je to dotada bio slučaj.⁸

Rad islamskih institucija i sudbine znamenitih osoba živo su zanimale Šaćira Sikirića. Pedesetogodišnji jubilej Šerijatske sudačke škole u Sarajevu, 1937. godine, obilježio je studijom o vrstama i kompetenciji šerijatskih sudova u Bosni i Hercegovini, za koje je ova škola pola stoljeća obrazovala potreban stručni kadar.⁹ Povodom smrti

⁶ Adnan Jahić, *Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini za vrijeme monarhističke Jugoslavije*, Zagreb, 2010, str. 401–402.

⁷ Sikirić, dr. Šaćir, “Tolerancija islama”, *Glasnik Vrhovnog starješinstva Islamske vjerske zajednice*, I, 4–5, (IV–V 1933), 65–63; Preštampanu u *Glasnik VIS-a*, XLII/1979; br. 6, str. 603–606.

⁸ “Uredba sa zakonskom snagom o Šerijatskoj gimnaziji u Sarajevu”, *Glasnik Islamske vjerske zajednice Kraljevine Jugoslavije*, V/1937, br. 6, str. 185–189.

⁹ Dr. Šaćir Sikirić, “Naši šerijatski sudovi”, *Spomenica Šerijatske sudačke škole u Sarajevu. Izdana prilikom pedesetogodišnjice ovog zavoda (1887–1937)*, Islamska dionička štamparija,

umirovljenog reisul-uleme hadži Mehmeda Džemaluddina Čauševića Sikirić je polovinom aprila 1938. godine, obznanio djeliće uspomena na svoga učitelja, zaštitnika, uzora i vjerskog lidera.¹⁰ Pet dana kasnije (20. IV 1938), na sjednici izbornog tijela za izbor kandidata za novog reisul-ulemu Islamske vjerske zajednice Kraljevine Jugoslavije i sam se našao među dvadeset kandidata. Rezultati su bili sljedeći: Fehim ef. Spaho (18 glasova), Ahmed ef. Burek (10 glasova), Muhamed ef. Tufo (8 glasova), Muhamed ef. Dizdar (7 glasova), Muhamed ef. Mujagić (5 glasova), hafiz Salih ef. Sivčević (4 glasa), dr. Šaćir Sikirić (3 glasa), Rustem ef. Rustempašić (3 glasa), Ali ef. Ćerimović (1 glas) i Galib ef. Hafizović (1 glas).¹¹

Stoljećima su šerijat i tarikati u Bosni i Hercegovini išli ruku pod ruku međusobno se čuvajući i podupirući. Šerijat je držao dervise u propisanim granicama, a tarikat kadije da ne ostanu bez duše. Život, rad i djelovanje Šaćira Sikirića lijep su primjer takvoga sklada. Nakon očeve smrti, 1930. godine, istovremeno i jednako uspješno vodio je Šerijatsku sudačku školu u Sarajevu, predvodio i opisao nakšibendijsku tekiju na Oglavku.¹²

Tokom Drugog svjetskog rata Sikirić je počeo da vodi zikr i drži predavanja u tekiji Nadmlini prevodeći i tumačeći *Ihjau ulumud-din* od Gazalija s arapskog i *Pendi Attar* s perzijskog jezika.

Vrijedan spomena je višegodišnji društveni i humanitarni rad Šaćira Sikirića. Niz godina bio je aktivan u radu staleške organizacije Udruženja ilmije "El-Hidaje" i član redakcije istoimenog lista. Pomagao je rad Muslimanskog potpornog društva "Merhamet" i jedno vrijeme bio predsjednik Upravnog odbora.

Bio je takvog karaktera i temperamenta da je mogao i volio raditi s drugima i drugi s njim. On putuje s fra Augustinom Čičićem kroz fojničke tekije i samostane i zajedno pišu reportažu,¹³ radi s Muha-

Sarajevo, /1937/, 5–23.

¹⁰ Dr. Šaćir Sikirić, "Fragmenti iz uspomena na rahmetli Čauševića", *Novi Behar*, XI/1937–1938, br. 20 (15. IV 1938), 314–316.

¹¹ Arhiv Jugoslavije, Ministarstvo pravde, 1938, 63VO–134. Zapisnik sjednice Izbornog tijela za izbor trojice kandidata za reisul-ulemu.

¹² Dr. Šaćir Sikirić, "Tekija na Oglavku", *Gajret – kalendar za 1941. godinu*, Sarajevo, 1940, str. 42–43.

¹³ Šaćir Sikirić i dr. fra Augustin Čičić, "Kroz tekije i samostane" (Neke crtice s putovanja

medom Pašićem i Mehmedom Handžićem na sastavljanju udžbenika, prijateljuje s Muhamedom Pašićem i prevode brošuru, druži se s dr. Hamdijom Karamehmedovićem i priređuju Ibn Nefisov *Ekscerpt Kanuna*. S grupom eksperata pripremao je članak “Arapi” za *Hrvatsku enciklopediju*, s drugom radio na tekstu Ustava Islamske zajednice. Iako je bio dosta stariji od svojih kolega i saradnika na Filozofskom fakultetu u Sarajevu on se uvijek nalazio s njima i uz njih, pružajući im nesebično i nebrojeno puta dragocjenu pomoć koristeći se svojim širokim obrazovanjem, bogatim životnim i naučnim iskustvom.

Književni opus

Šaćir Sikirić se iskazao i potvrdio kao vrstan orijentolog (iranista, arabista, turkolog) u svakom pogledu: kao profesor, autor, prevodilac i recenzent. Stvaralački opus mu je bogat i raznovrstan. Kao autor napisao je udžbenike i priručnike za učenje arapskog i perzijskog jezika, objavljivao članke i studije o skupinama, pokretima, narodima, jezicima, literaturi, književnicima i djelima. Prevodio je jednako uspješno s arapskog, perzijskog i turskog jezika. Recenzirao je jedan udžbenik turskog jezika, jedan leksikon turcizama, dva izdanja arapskih i jedno turskih dokumenata.

1. Iranista

Pojačan interes za perzijski jezik u Fojnici i Sarajevu u drugoj polovini XIX st. veže se za boravak i rad u ovim mjestima šejha Arifa Sidkija, zvanog Zelenjak. Radio je najprije kao muderis u Fojničkoj medresi, odakle je kasnije prešao u Sarajevo da predaje u Atmejdan medresi, a potom preuzeo i upražnjeno mjesto šejha Skender-pašine tekije. Mada je šejh Arif Sidki napustio Bosnu i Hercegovinu petnaestak godina prije nego što je rođen Šaćir Sikirić to ne znači da kazivanja o ovom Kurdu, porijeklom iz Dijaribekra, nisu, bar posredno i u njemu probudila ljubav prema istom jeziku. Na takvu pomisao navodi rad koji mu je posvetio i dvije mu pjesme objavio u originalu i prijevodu.¹⁴

po fojničkom kotaru), *Narodno jedinstvo*, III/1920, br. 266, str. 2; br. 667, str. 2; br. 668, str. 2–3; br. 270, str. 2–3; br. 271, str. 2 i br. 272, str. 2–3.

¹⁴ Dr. Šaćir Sikirić, “Šejh Arif Sidki – Jedan između zaboravljenih”, *Glasnik Islamske vjerske zajednice*, X/1942, br. 4, str. 107–108.

Savremenik šejha Arifa Sidkija bio je Sejjid Ali Mehmed, rodом iz Širaza, osnivač pokreta babija o kojem je Šaćir Sikirić prvi pisao u našoj periodici.¹⁵

Svoju ljubav prema perzijskom jeziku Sikirić je razvijao i dokazivao kroz čitav svoj život kao nastavnik na tri škole i kao profesor na dva fakulteta. Bogato znanje i višedecenijsko iskustvo krunisao je sa dvije knjige. Gramatikom perzijskog jezika olakšao je posao onima koji predaju ovaj jezik¹⁶, a hrestomatijom izabranih tekstova, metrikom i riječnikom ublažio muke onima koji ga studiraju.¹⁷

Viševjekovno prisustvo perzijske literature na Balkanu Sikirić je posvjedočio rukopisom Džamina *Divana*,¹⁸ a da je među Bošnjacima uvijek bilo dobrih poznavalaca perzijskog jezika i književnosti dokazao Sudijevim komentarom Sadijeva *Gulistana*.¹⁹

Kao svojevrsan emanet onima koji dolaze Sikirić je ispisao par stranica o perzijskoj književnosti i preveo pregršt perzijskih pričica. Za ediciju *Priče Orijenta*²⁰ napisao je kratku bilješku o perzijskoj književnosti,²¹ preveo 49 kratkih priča iz Sadijina *Gulistana* i još sedamnaest probranih “iz raznih drugih djela perzijske klasične književnosti”.²² Nastanak i karakter izabranih priča predstavio je slijedećim riječima:

“Ono što su Balzacove Filozofske priče na Zapadu, to su ove, što slijede, na muslimanskom Orijentu. I ove su odraz jednog filozofskog shvatanja, prožima ih ona vrlo stara misao o ništavilu zemaljskog života. Ideja o odricanju od zemaljskog sjaja i svakog užitka razvila se u muslimanskom svijetu pod utjecajem novoplatonizma u poseban

¹⁵ Šaćir Sikirić, “Babije”, *Gajret*, IX, 12 (16. VI 1925), str. 184–185.

¹⁶ Šaćir Sikirić, *Gramatika perzijskog jezika*, IP “Veselin Masleša”, Sarajevo, 1952.

¹⁷ Šaćir Sikirić, *Perzijska hrestomatija*, IP “Veselin Masleša”, Sarajevo, 1955, str. 1–63; “Osnove perzijske metrike”, str. 165–175 i “Glosar”, str. 176–299.

¹⁸ Dr. Šaćir Sikirić, “Jedan rukopis Džamina divana”, *POF*, V/1954–55, str. 320–324.

¹⁹ Dr. Šaćir Sikirić, “Sūdī kao komentator Sādiijina Gulistana”, *POF*, I/1950, Sarajevo, 1950, str. 51–67.

²⁰ *Priče Orijenta*, Priredio Alija Bejtić, Preveli i napomene napisali: Alija Bejtić, /Arap-ske i turske priče/; Šaćir Sikirić, /Perzijske priče/; Nedžad Sulejmanpašić, /Indijske i kineske priče/. – Znanje, Zagreb, 1962.

²¹ Navedeno djelo, “4. Perzijska književnost”, str. 13–16.

²² Navedeno djelo, “Perzijske priče”, str. 147–197.

filozofski smjer sufizam ili misticizam. Taj filozofski pravac brzo je preko svojih nosilaca, brojnih derviških redova, pustio svoje žile vrlo daleko i ostavio vidne i trajne tragove u psihi, životu i kulturi širih slojeva svih muslimanskih naroda. Najplodnije tlo toga muslimanskog asketizma bila je upravo Perzija. Tu su se, čini se, razvili prvi derviški redovi, a tu je nastao i najveći broj ovih priča. Preziranje svakog sjaja, moći i bogatstva, a isticanje povučenog, asketskog života – to je nit vodilja u svim ovim pričama. Otud ono osuđivanje sebičnosti, škrtosti, gomilanja imetka i svega, što podržava sjaj zemaljskog života, otud i ono preziranje vlasti i žigisanje sile pojedinih ondašnjih vlastodržaca, koji su se bili iznevjerili načelima pravde. Uza sve to ove su priče pune jednog dubokog i teškog životnog iskustva i visoke etike. A uz to još prikladnost forme i zanimljivost sadržaja pridonijeli su velikoj popularnosti ovih priča, i teško bi bilo i danas naći najobičnijeg čovjeka na muslimanskom Istoku, koji ne bi znao bar koju od ovih priča.”²³

Za bolje razumijevanje teksta Sikirić je svoj izbor i prijevode perzijskih priča propratio s trideset dvije podnožne napomene u kojima je pojasnio pojmove, locirao toponime i predstavio likove koji se u njima pojavljuju.

2. Arabista

Šaćir Sikirić je rano spoznao da je arapski jezik, kao jezik Posljednje Božije Objave (Kur’an) i jezik posljednjeg Allahova Poslanika (Muhammed, alejhisselam), važan u životu svakog muslimana i radu svake islamske zajednice bez obzira na mjesto gdje žive i vrijeme u kojem djeluju. Arapski je učio, arapskom poučavao, s arapskog prevodio i prevedeno ocjenjivao.

Kroz čitav život sudbinski vezan za arapski jezik, kao učenik, student i nastavnik, imao je priliku da osjeti ulogu i značaj udžbenika u obrazovnom procesu podjednako za one koji ga uče i one koji ga predaju. Svjestan da je njihova izrada zahtjevan, težak i odgovoran posao tražio je saradnike među znalcima i istomišljenicima, među onima koji su učili u drugim obrazovnim centrima i ponijeli iskustva različita od njegovih. S Mehmedom Handžićem i Muhamedom Pašićem napisao

²³ Navedeno djelo, str. 148.

je *Gramatiku arapskog jezika*.²⁴

Ovaj dvotomni udžbenik, dobro primljen od struke i javnosti,²⁵ nije posljednji Sikirićev tekst o arapskom jeziku. Članak u *Hrvatskoj enciklopediji*²⁶ i studija u *Prilozima za orijentalnu filologiju*²⁷ govore da je do kraja života pokušavao da svrati pažnju na njegov značaj i karakteristike, na narod koji mu je dao ime²⁸, na literaturu²⁹ i važna djela napisana na arapskom jeziku³⁰.

Šaćir Sikirić se okušao i kao prevodilac s arapskog jezika nastavljajući uspješnu saradnju s Muhamedom Pašićem. Iskustvo zajedničkog rada na udžbeniku arapskog jezika potvrdili su i kao prevodioci popularne brošure Emira Šekiba Arslana, kod nas štampane više puta³¹. Samostal-

²⁴ Dr. Šaćir Sikirić, Muhamed Pašić i Mehmed Handžić, *Gramatika arapskog jezika za niže razrede medresa i srednjih škola, I dio. Gramatika i vježbenica sa rječnikom*, Vakufska direkcija u Sarajevu, Sarajevo, 1936, 289.

Dr. Šaćir Sikirić, Muhamed Pašić i Mehmed Handžić, *Gramatika arapskog jezika za niže razrede medresa i srednjih škola, II dio. Sintaksa i čitanka sa rječnikom*, /kitabu l-mutala'ati li s-sanati t-talitati wa r-rabi'ati min al-madarisi t-tanawiyati fi Jugoslaviji/. Vakufska direkcija u Sarajevu, Sarajevo, 1936, 216+80.

²⁵ /Rec/: Muslimanska svijest I, 7 (16. IV 1936), 7.p. (r.); Obzor LXXVI, 274 (25. XI 1936), 2.p. (K. /Gujčić/).

²⁶ S/ikirić/, Š/akir/; "Svojstva i raščlanjenost arapskog jezika", *Hrvatska enciklopedija I*, Zagreb, 1941, 555. p. u okviru članka Arapi.

²⁷ Dr. Šaćir Sikirić, "Sintaktičke funkcije arapskih prijedloga", *POF*, III–IV/1952–53, Sarajevo, 1953, str. 553–574.

²⁸ S/ikirić/, Š/aćir/, "Narod" /Arapi/. *Hrvatska enciklopedija I*, Zagreb, 1941, 551–552. U okviru članka Arapi.

²⁹ S/ikirić/, Š/aćir/, "Književnost i nauka /kod Arapa/. Predislamsko doba, vijek širenja islama. Zlatno doba. Srebrno doba. Mamelučko doba. Najnovije doba", *Hrvatska enciklopedija I*, Zagreb, 1941, 557–559. U okviru članka Arapi.

³⁰ Dr. Šaćir, Sikirić, "Ibn Haldunova Prolegomena", *POF*, VI/1954–55, Sarajevo, 1955, str. 233–250.

³¹ Emir Šekib Arslan, "Zašto su muslimani zaostali, a drugi napredovali", *Glasnik Islamske vjerske zajednice Kraljevine Jugoslavije*, II/1934, br. 4, str. 192–197; br. 5, str. 249–262; br. 6, str. 305–314; I br. 7, str. 369–383. S arapskog preveli: dr. Šaćir Sikirić i Muhamed Pandža. Emir Šekib Arslan, "Zašto su muslimani zaostali, a drugi napredovali", *Glasnik Islamske vjerske zajednice Kraljevine Jugoslavije*. S arapskog preveli: dr. Šaćir Sikirić i Muhamed Pandža. Biblioteka Glasnika Islamske vjerske zajednice Kraljevine Jugoslavije, Sarajevo, 1934.

Emir Šekib Arslan, "Zašto su muslimani zaostali, a drugi napredovali", *Glasnik Islam-*

no je preveo Ibn Nefisovu preradu Ibn Sinaova *Kanuna*³² i to je do danas jedini prijevod nekog djela iz bogatog naslijeđa literature iz medicine u islamskome svijetu.

Njegov kritički osvrt na dva izdanja prijevoda arapskih dokumenata pokazuje da je Sikirić³³ jednako dobro poznao sve oblike arapskoga jezičkog izraza: književni, znanstveni i administrativni.

3. Turkolog

Šaćir Sikirić je dobro znao da je poznavanje tri orijentalna jezika preduslov za poznavanje i razumijevanje bosanskohercegovačke historije, literature i duhovnosti. Svaki od njih imao je svoje područje, ali je bilo i međusobnih preplitanja. Uz arapski i perzijski jezik Sikirić je sa nesmanjenim žarom učio i turski. Svoje zanimanje za turski narod, jezik i literaturu pokazao je vrlo rano.³⁴ Dobro poznavanje ovoga jezika poslužilo mu je da radi kao predavač turskoga jezika na tri škole, prevodi poeziju svojih predaka pisanu na njemu³⁵, recenzira udžbenik za učenje

ske vjerske zajednice Kraljevine Jugoslavije, II/1934, br. 4, str. 192–197; br. 5, str. 249–262; br. 6, str. 305–314; I br. 7, str. 369–383. S arapskog preveli: dr. Šaćir Sikirić i Muhamed Pandža. ???, Sarajevo, ????

³² Sikirić, Šaćir, /transl./: Ibn al-Nefis, *Mudžez al-kanun*. (Ekscerpt kanuna). Naslov originala: Ibn al-Nafis, Muğaz al-qānūn. Republički zavod za zdravstvenu zaštitu, Sarajevo, 1961, 219.

Prevod s arapskog jezika. Sa uvodom i pogovorom dr. Hamdije Karamehmedovića. Rukopis se nalazi u Biblioteci Centralnog higijenskog zavoda u Sarajevu i predstavlja excerpt iz Ibn Sinaove enciklopedije “Qānūn fi ṭ-ṭibb”.

³³ Sikirić, Šaćir, “Dva prevoda arapskih dokumenata Dubrovačkog arhiva (Zusammenfassung: Zwei Übersetzungen arabischer Dokumente im Staatlichen Archiv in Dubrovnik). *Radovi FFS I* (1963), 331–343.

Povodom dva izdanja: F. Bajraktarević, *Dubrovačka Arabica*, SANU Beograd, 1962 i B. Korkut, *Arapski dokumenti u Državnom arhivu u Dubrovniku*, Orijentalni institut, Sarajevo, sv. 1, 1960. i sv. 2. 1962. godine.

³⁴ Šaćir Sikirić, “Nešto o Turcima, njihovu jeziku i literaturi”, *Sarajevski list*, XLI/1918, br. 147 (10. VII 1918), u Dodatku: “Bajramski prilog”, str. 4–6.

³⁵ Dr. Šaćir Sikirić, “Pobožne pjesme (ilahije) Šejha Abdurrahmana Sirrije”, *Glasnik Vrhovnog starješinstva Islamske vjerske zajednice*, IX/1941, br. 11, str. 332–354 i br. 12, str. 362–373.

Dr. Šaćir Sikirić, “Jedna pobožna pjesma Šejha Šakira, sina Šejha Abdurrahmana Sirrije” *Glasnik Vrhovnog starješinstva Islamske vjerske zajednice*, XI/1943, br. 4, str. 85–91.

turskog jezika koji je napisao njegov savremenik³⁶ i ocjenjuje izdanja dokumenata osmansko-turske uprave i administracije³⁷.

* * *

Kada je u Gazi Husrev-begovoj biblioteci u Sarajevu otkriven rukopis Divana Mehmeda Rešida, koji je ranije pripadao H. M. Merhemiću, pa H. M. Handžiću, Šaćir Sikirić je napisao rad³⁸ koji *Znakovi vremena* objavljuju u ovome broju.

DR. ŠAĆIR SIKIRIĆ (1893 – SEPTEMBER 22ND, 1966) - FOUNDER OF THE MODERN ORIENTOLOGY OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Ismet Bušatlić

Summary

On the occasion of the death of Dr. Šaćir Sikirić, the first European-style orientologist from Bosnia and Herzegovina, this paper depicts his life and work. As a longtime teacher of oriental languages, the author of textbooks, director of educational institutions, social worker, writer, translator, he left a deep and permanent stamp in the time he lived in, at the people he served to and the science he yearned for. This paper is a reminder of a notable Bosniak whose life and literary body of works await as a challenge for an impartial researcher.

Key words: Šaćir Sikirić, professor, director, rector, author, translator, Iranian, Arab and Turkish studies expert.

³⁶ Dr. Š. Sikirić, /Rec./ Šabanović, Hazim, *Gramatika turskog jezika s vježbenicom, čitankom i rječnikom*, Knjižara H. Ahmed Kujundžić, Sarajevo, 1944, 205+11/. Sa predgovorom, popisom literature, rječnikom (tursko-hrvatskim i hrvatsko-turskim). *El-Hidaje*, VIII, 4–5 (26. XI 1944), 168–170. (Š. Sikirić).

³⁷ Šaćir Sikirić /rec./, *Kanuni i Kanunname*, Serija prva, sv. 1. *Prilozi za orijentalnu filologiju*, VIII–IX/1958–59, str. 244–253.

³⁸ Šaćir Sikirić, “Dīvān Mehmed Rešida”, *POF*, VI–VII/1956–57, Sarajevo, 1958, str. 55–76.